

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש הלב שמחה מגור זצוק"ל, הרה"ק רבי שמחה בונם בן הרה"ק רבי אברהם מרדכי בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל, נלב"ע ז' תמוז תשנ"ב.

אחד מחסידיו של כ"ק מרן הלב שמחה זצוק"ל שהתגורר בחיפה חיתן את בנו. אצל חסידי גור נהגו שהבחורים חבריו לו החתן אינם משתתפים בחתונה, אלא היו עורכים לו קבלת פנים בתוך השטיבל. ממיון שהחתן הזה למד בישיבה בתל אביב, ערכו לו שם הבחורים קבלת פנים, והוריו יצאו בנסיעה מחיפה לתל אביב. באמצע הדרך קיבל האב התקפת לב ל"ע, ולא היה יכול לנשום, יצאה אשתו מהרכב ועמדה על הכביש לקרוא לעזרה, עד שהזמינו לו אמבולנס, והביאוהו לבית חולים במצב קשה מאד חסר הכרה למחלקת טיפול נמרץ, שם חיברוהו מיד למכשירים. הרופאים אמרו שם לאשה שמצבו גרוע מאד וכדאי שתקרא לכל בני המשפחה, אך בני המשפחה ישבו כבר במסיבת הקבלת פנים לחתן והמתינו לבואו. ביקשה האם מאחד הרופאים שיקשר אותה עם הרבי מגור בעל הלב שמחה שהיה אז בתחילת שנות נשיאותו. כששמע הרבי מה שקרה, אמר מיד: "מה הוא מבלבל את המוח עכשיו, הרי הוא בעל שמחה, שיתרומם מיד וילך להשתתף בשמחת נישואי בנו..." ניגשה האשה לבעלה ששכב ללא הכרה מחובר למכשירים, התכופפה אליו ואמרה לו: "קום נא, הרבי אמר שתקום להשתתף בחתונה!". הרופאים הביטו עליה כאילו נטרפה עליה דעתה, ואמרו לה שזה מסוכן בשבילו להתגרש מדי, אך היא אינה מרפה. "קום כבר, הרבי ציוה!"

לפתע זה קרה! החולה פקח את עיניו, וסימן בידו שיושיבוהו. האשה התחילה לבקש שישחררו אותו להשתתף בחתונת בנו, אך הרופאים לא הסכימו. כשראו שהיא אינה מרפה והיא זועקת שישחררו אותו מיד, ניגש אליה הפרופסור ואמר לה, שאם היא תחתום שהיא לוקחת עליו אחריות היא רשאית לעשות עמו ככל העולה על רוחה, "אלום תדעי לך, שאת עלולה להרוג את בעלך בידיים", הוא אמר. תגובתה של האשה לא איחרה לבוא: "אם הרבי אמר שהוא צריך להשתתף בחתונה, הוא צריך ללכת..." ואכן בסופו של דבר שחררוהו לחתונה, כשהוא משתתף בשמחה ורוקד מצוה טאנץ.

בהזדמנות הבאה כשכנס אותו חסיד אל הרבי, אמר לו הרבי: "זו האסט נאך קינדער צו חתונה מאכץ, מאך זיך נישט נאר'יש" [-הרי יש לך עדיין ילדים לחתן, אל תעשה שטויות]. וכן זכה היהודי להשיא את כל צאצאיו, ולמחרת השבע ברכות האחרון של בנו הצעיר קיבל שוב התקפת לב ואחר כמה ימים שבק חיים לא עליו.

למה בחר הרבי החוקי חיים לנסוע דווקא לקוממיות

נספר סיפור נורא עד כמה יש להזהר מחשש לשון הרע, סיפור אותו סיפר הגאון הגדול רבי יעקב קמיניצקי זצוק"ל.

פעם יצא מרן החפץ חיים יחד עם אדם גדול נוסף לנסיעה ארוכה בענין של מצוה, נסיעה שארכה להם כמה ימים. באחד המקומות התאכסנו אצל בעלת בית יראת שמים שהידורי הכשרות אצלה ענו על הדרישות של מרן החפץ חיים. ישב רבינו החפץ חיים יחד מלווהו וסעדו את נפשם בתבשיל החם שהוגש להם. לאחר שסעדו נכנסה בעלת הבית ושאלה אותם אם האוכל היה טעים. ענה החפץ חיים מיד: בודאי, האוכל טעים מאוד! ואילו אותו גדול אמר: האוכל אכן היה טוב, אם כי חסר מעט מלח, אבל באופן כללי זה מאוד טעים.

שמעה האשה ויצאה מהחדר, ומיד בצאתה תפס החפץ חיים את ראשו בידיו ואנחות שבר בקעו מפיו: "אוי ואבוי, כל ימי נזוהרתי כל כך מלדבר ומלשמוע לשון הרע, וכעת נכשלתי. שמעתי וקבלתי לשון הרע, ואני מתחרט כבר שנסעתי אתכם..." כששמע אותו גדול את דברי החפץ חיים אחזתו חרדה: "מה קרה רבינו? מה לו כי נזעק כל כך? איזו לשון הרע היתה פה?"

ענה לו החפץ חיים בכאב: "זכי אין בכך לשון הרע? הרי לא בעלת הבית בישלה את האוכל, היא הרי מעסיקה מבשלת אלמנה, וכעת היא בחאי הלכה למטבח ופתחה בטענות על המבשלת למה היא לא שמה מלח באוכל, והמבשלת בודאי ענתה לה שהיא כן שמה מלח, ואז בודאי בעל הבית הרימה עליה את קולה: הרי הרבנים אומרים שאין באוכל מספיק מלח, ואת אומרת ששמת? וכך הן מתווכחות, כשבעלת הבית צועקת עליה ומטיחה בה שהיא שקרנית, שאם הרבנים אומרים שחסר מלח בחאי היא לא שמה. ולבסוף תאמר לה בעלת הבית שאם היא מעיזה לומר על גדולי הדור שהם משקרים הרי היא מפוטרת. וכל זה בגלל משפט אחד שלנו..."

הרב השני, שכאמור אדם גדול היה, הקשיב לדברי החפץ חיים בפליאה גוברת: "מנין לו לרבינו כל זה? איך בונה הרב מגדלים פורחים באויר מדיבר אחד קטן?". ענה לו החפץ חיים: "אתם רוצים לראות אם אני צודק? הבה ניכנס שנינו למטבח ונראה מה מתרחש שם". קמו שניהם ונכנסו למטבח, ושמעו את בעלת הבית גוערת במבשלת ומודיעה לה שהיא מפוטרת, כשהמבשלת מוחה דמעה מעיניה. הכל בדיקו כפי שהחפץ חיים תיאר קודם לכן.

כשראה אותו גדול מה שקרה, השתדל כמובן בכל כוחו לתקן את הדבר, הוא שילם מכיסו כסף לבעלת הבית על מנת שתמשיך להעסיק את האלמנה, והחזיר ביניהן את השלום והשלוח.

(מתוך הפתיחה לשיעור, יומא דף מ"ד, ל"ד סיון)

מי נושא את מרן האמרי אמת

השבוע נלמד בדף היומי (דף ס"ז ע"ב): "חיי נושא את עצמו". מסופר על כ"ק מרן הרבי בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל שאף בימי חולשתו היה נמנע מלהשתמש באחרים. גם כשהעמידו לו בחורים שישמשוהו, לא היה מבקש מהם מאומה, ומה שהם עשו לו עשו מעצמם.

פעם כאשר נסע הרבי זצוק"ל לכותל המערבי, נשאוהו המשמשים על גבי כסא מרוב חולשתו, ולפתע הם שומעים איך הרבי נאנח בצער: "מ'טראגט מיק" [-נושאים אותי]... אך לאחר דקה הם שומעים את הרבי מתעודד ומזכיר את דברי הגמרא "חיי נושא את עצמו", ובמאמר זה נתיישרה דעתו...

החומה שהגנה על קוממיות בפני הפגזים

המלחמה בשבועות האחרונים בארץ ישראל החזירה אותי באחת למלחמת המפרץ. הייתי אז בחור, הפחד היה נורא, גם אז היו צריכים להלביש מסכות... אבל בכל רגע נתון ראינו את הניסים הגלויים והנסתרים. שלא לדבר על העיר בני ברק.

נספר סיפור נורא על מלחמת ששת הימים, סיפור שסיפר הרב משה ברמינקא שליט"א. ר' משה היה גבאי אצל הרבי הקדוש מרן החפץ חיים' משומרי אמונים זצוק"ל, [שזכיתי אני הוקטן רבות בשנים להסתופף בצילו]. ר' משה זכה לשמש בקודש את הרבי, ואחרי הרבה שנים הרבי היה מתאכסן אצלו בעמנואל, וכך הוא סיפר:

יום לפני התחלת המלחמה אומר לי הרבי החוקי חיים: "משה, ארוז את הדברים, מ'פארט אויף שַׁבֵּת אויף קוממיות" [-אנחנו נוסעים לשבת קודש לקוממיות]. שאלתי את הרבי: "הרי בקוממיות הכל פתוח. מאוד מסוכן שם!". אמר לי הרבי משפט אחד: "קוממיות מוגנת יותר מכל המקומות בארץ ישראל. בקוממיות הרי שומרים שמיטה בהידור רב". וכך אכן היה. הרבי משומרי אמונים שהיה בקוממיות כחודש ימים. מסביב המושב נפלו לא עלינו המון פגזים שגרמו לנזק רב לבתים, אך בקוממיות - בס"ד פצצה אחת לא נפלה שם!

אנחנו מתקרבים בסיעתא דשמיא לשנת השמיטה הבאה עלינו לטובה, בזכות שמירת השמיטה נזכה שהקב"ה יגאל אותנו כבר ויאמרו לצרותינו די, שכבר נזכה לגאולה קרובה אמון. (מתוך הפתיחה לשיעור, יומא דף מ"ב, ל"ב סיון)

זהירותו של החפץ חיים קבלת לשון הרע

למדנו בדף היומי (דף מד ע"א): "תנא דבי רבי ישמעאל, על מה קטורת מכפרת, על לשון הרע, יבוא דבר שבחשאי וכפר על מעשה חשאי".

שבט קדש שלפני שבועות באמצע קריאת התורה האיר לי בורא עולם וורט בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. התורה הקדושה אומרת בפרשת במדבר: "אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל". אומר רש"י הקדוש (בפירושו הראשון): "אך את מטה לוי לא תפקוד - כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו". רואים מכאן ששבט לוי יש להם יחס מיוחד, "לגיון של מלך". כעין זה למדנו גם בדרך היומי (בדף כ"ו ע"א): "אמר רבא לא משכחת צורבא מדרבנן דמורה אלא דאתא משבט לוי או משבט יששכר". לא תמצא תלמידי חכם שמורה הוראות רק מי שהגיע משבט לוי או משבט יששכר.

עלה בדעתי לומר בדרך רמז, פרשה זו קוראים תמיד לפני חג השבועות, כי רוצים לרמז לנו משהו. כשאדם שומע את הפסוק הזה, כשאדם לומד את הגמרא הזו, הוא עלול להגיע לא עליכם לחלישות הדעת. הוא יגיד לעצמו אני לא כהן, אני לא לוי, אני גם רוצה להיות מורה הוראה בישראל. איך הוא יכול לקחת חיוק?

אבל הרמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל (פרק י"ג הלכה י"ג): "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי עולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשאו האלקים, ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים", ולא רק זה "ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים, והרי דוד אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי".

ובזה מובן שלפני חג מתן תורה אנחנו קוראים בתורה פרשה זו, שהתורה אומרת "אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל", אומרים להיאיר זה לא רק מטה לוי שנולד לאבא לוי, לפי הרמב"ם כל יהודי ויהודי יכול להיות בבחינת לוי. תורה מונחת בקרן זוית וכל מי שרוצה ליטול יבוא ויטול.

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

למדנו בדרך היומי (יומא דף סו ע"ב) על האיש שהולך את השעיר לעזאזל "מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה... ומלוין אותו מסוכה לסוכה". והנה הסוכה הראשונה היתה במרחק מיל מירושלים ושאר הסוכות רחוקים עוד יותר כמבואר בגמרא, ואם כן יש להבין איך עזבו אותם אנשים מלראות את עבודת הכהן הגדול והלכו ללוות את אותו האיש? איך הם ויתרו על מחזה עילאי זה של עבודת הקודש?

תשובה שנתקבלה מאת הגאון הצדיק רבי סיני הלברשטאם שליט"א גאב"ד שיכון ג' ורב קהל דברי חיים צאנז בני ברק, מחבר ספר דברי סיני על שו"ת דברי חיים:

לכבוד הרב הגאון המפואר מזכה הרבים צנמ"ס מוה"ר אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א בעל ה'מתיקות הדף היומי'!
זכות גדולה היא אשר אלפים מישראל שומעים את שיעוריו ונהנים, וכן אלפים רבים אשר יש להם הנאה רוחנית מהגליון 'מתיקות הדף היומי'. ויהי רצון שחפץ ה' בידו יצליח להוסיף כהנה וכהנה.

על דבר השאלה הנ"ל, הריני תמה על התמיהה, הרי מצוות לאו ליהנות ניתנו, וכמו שפירש רש"י (ר"ה כח. ד"ה לאו ליהנות): "לא ליהנות ניתנו לישראל, להיות קיומם להם הנאה, אלא לעול על צואריהם ניתנו". ואם כן מי הוא זה שייבחר לו מה נוח לו יותר וממה יהנה יותר. ושאלה כזאת אפשר לשאול גם על רבי עקיבא (נדרים מ.) שהלך לבקר חולה ולהדיח לו את הרצפה ולרוחץ לו את הכלים וכדו', ואיך עזב את העבודה הגדולה של לימוד התורה? ואיך הלך הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע בליל כל נדרי להרגיע תינוק מפורד שבעה כשאמו השאירה אותו לבדו? ואיך עזב מרן הסטייפלער זצוק"ל את התענוג של לימוד התורה בין יום כיפור לסוכה?

ואכן היה בכל זה מסירות נפש לעזוב את ראיית העבודה בבית המקדש וללכת לסוכת המדבר לשהות שם ביום כיפור, ואדרבה זו היתה עבודתם של 'יקירי ירושלים'. ועי' עוד בדברי חז"ל (יומא יט: וסוכה לו: ועוד) אודות אנשי ירושלים.

ויש להוסיף בזה עוד ע"פ מה שפירש דו"ז הרה"ק משינווא זי"ע "נעטר להון כתרין במילין יקירין", שנעשה עטרה וכתר להשי"ת ב"ה מהדברים הקשים, יקירין הוא מלשון כובד וקושי. ולפי"ז יש לפרש גם כאן שנקראו 'יקירי ירושלים', לפי שעזבו את ראיית עבודת הכהן גדול כדי לקיים מצוה של חסד עם האיש עתי. וביותר, דראיית העבודה אינה מצוה ממש, אלא כדאי בתוס' בב"ב (כא.) למען תלמד ליראה, שכשהיו עולים לירושלים היו לומדים שם יראת ה', או משום ברוב עם הדרת מלך (עי' בגמ' להלן דף ע.ו.) משא"כ חסד עם האיש עתי הוא מצות עשה דאורייתא ממש.

ועל הכל, מאן יימר שלא היה מה לראות ולהרגיש בלויית האיש עתי, דשמא ראו אצלו התלהבות אש קודש. הלא מסר נפשו על כך, וכמו שכתב בספר מעשה רוקח ששאל את בעל שו"ת זרע אברהם על דברי החזקוני שהביא את המדרש שהאיש עתי לא הוציא שנתו, דאיך מסרו הכהנים עצמם למיתה, והשיב לו שהיו מכוונים לשם שמים ולא חשבו על שום ענין אחר. [הגם דיש משמעות ששלחו מי שראו עליו שלא יוציא שנתו, מסתמא בזה שלקח את העונות נגזר דינו ביותר].

וראיה על חשיבותו, דהכהן גדול לא היה רשאי להמשיך בעבודה עד שיגיע שיעור למדבר, כמו שפירש רש"י (להלן סח: ד"ה אמרו לו) שאינו רשאי להתחיל בעבודה אחרת עד שהגיע שיעור למדבר שנאמר ושלח את השעיר במדבר ואח"כ ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה. [ומה שקרע את הפר ושעיר והוציא האמורים ונתנן במגיס והקטירן, מונח בזכרוננו שראיתי באחרונים שאין חייב להיות בכהן גדול דווקא, אולם מכיון שהוא ממתין עד שיגיע השעיר למדבר, לפיכך לא היה עומד ריקן אלא היה עושה עבודה זו. ויל"ע בזה].

ומה שלא הזכר ענין הליווי של יקירי ירושלים בסדר העבודה במוסף יום כיפור, וגם הרמב"ם (פ"ג ה"ז) לא הזכירו, כבר העיר על זה בספר דברי הש"ס דמכיון שנשא עוונות בני ישראל לא רצו להזכירו. ויתכן שבתוך ירושלים לא היו מלוין אותו רק מירושלים עד לסוכה הראשונה. [ויתכן עוד שרצו למנוע מהבבליים לתלוש בשערו, לכן הוציאוהו בלא עסק גדול].

טוב עין הוא יבורך, יישר כח למקורבו הרב שמואל שטיינר שליט"א על הסיוע.

מקולמוסם של הקוראים

להחכים יותר מחבריו המוכשרים מילדותם שהצליחו מיד לקבל 100 בכל מבחן בלי מאמץ כמעט. וכבר ידוע הסיפור של המהר"ם שייק זצ"ל שהתמיד למרות שהיה ראשו אטום מלהבין דברי תורה, אבל בכוח שהתמיד מאד הוא זכה להיות מגדולי התורה המפורסמים. חידוש זה התחדש לי בס"ד ביום ההילולא של המהר"ם שייק זכותו יגן עלינו אמן!! ויהי לנס!!

וברוך ה' הודיעני תלמידי הרב צ"ה, שעבר בדיוק מה שעבר המהר"ם שייק, ובנס נפתח לבו להבנת התורה בגיל 18 והפך לרב בישראל.

בברכת הצלחה לכם על זיכוי הרבים במתיקות התורה שאתם משייעים, **יוחנן ריינר**, מח"ס ועלוני "טרה לבנו"

לכבוד גליון "מתיקות הדף היומי" הנפלא!

שמחתי בראותי שציינתם שהמהר"ם שייק היה מחייב את החלשים, נפלא ביותר. ברוצני לומר וורט, שבס"ד הקב"ה ברחמי בכיכול נתן בפי תוך כדי שיעור ברייתא דאורייתא בתלמוד תורה "תורת אמת" בני ברק בכיתות ז' ח'.

"עדות ה' נאמנה מחכימת פתי" - אם אדם יתמיד בתורה בנאמנות

ובשלמות, יזכה למחכימת פתי -

שאפילו אם הוא טיפש ובלו שכל יזכר

מאוצרות הפרשה

המשנה באבות (פ"ה משנה י"ז) אומרת: **"איזה היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו"**. שואל הנועם אלימלך (בליקוטי שושנה) שלכאורה היתה המשנה צריכה לומר "מחלוקת קרח עם משה", כמו "מחלוקת הלל ושמאי". אלא מסביר הנועם אלימלך, כשאנו רוצים לבדוק במחלוקת אם היא לשם שמים, נוכל לבדוק אם חבורת האנשים בינם לבין עצמם הם תברים ואוהבים זה את זה, כמו תלמידי בית הלל בינם לבין עצמם, וכן תלמידי בית שמאי, סימן שהמחלוקת שלהם היא לשם שמים, אבל אם גם בינם לבין עצמם הקבוצה היא מפורדת ומחולקת ואין אהבה ואחדות ביניהם, כמו עדת קורח שגם בינם לבין עצמם לא היתה אחדות, זהו סימן שהמחלוקת אינה לשם שמים. ולכן אומרת המשנה "זו מחלוקת קורח וכל עדתו", כלומר המחלוקת שבין קורח ובין עדתו.

נקודה למחשבה:

הגמרא אומרת (יומא דף כ"א ע"ב) "אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט". אמר על כך המגיד ממעזריטש זי"ע, אף על פי שהקב"ה שולח לאדם התעוררות שלהבת אש מלמעלה, לא יסמוך על זה אלא מצוה עליו לעורר את עצמו באתערותא דלתתא, להביא מן ההדיוט...